رپ را زیادی جدی گرفته‌ایم؟

مصرف موسیقی ایرانی‌ها به روایت آمار

سیدمهدی موسوی‌تبار
روزنامه‌نگار

«تحقیقاتی دارم که حاصلش به دست آمدن آماری عجیب است. در همین سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، بیش از ۷۵ درصد موسیقی که مردم در طول سال می‌شنیدند، آثاری بوده که دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده است. اما درحال حاضر این آمار به کمتر از ۲۳ درصد رسیده است.» این بخشی از گفت‌وگوی محسن رجب‌پور، تهیه‌کننده موسیقی با خبرگزاری تسنیم در روزهای گذشته سروصدا و واکنش‌های متعددی داشته است. ادعایی که منبع و دلیلش چند سطر بعدتر توسط خود او این‌چنین گفته می‌شود: «در ایران پلتفرم‌های بسیاری در عرصه پخش موسیقی داریم. جاهایی مانند تلگرام یا سایت‌های مختلف که برخی فعالیت‌شان مجاز و برخی هم غیرمجاز هستند. برای دست آوردن آماری که ارائه کردم باید پرفروش‌های هفته، ماه و سال را بررسی کرد. من و تیم همکارانم چندین سال است که این کار را انجام می‌دهیم. چراکه باید بدانیم وضعیت بازار موسیقی به چه ترتیب است، حتی این جملات هم نتوانست علاقه‌مندان به موسیقی و اهالی این حوزه را هم قانع کند. سوال اصلی این گروه این بود که اساسا ساختار و سازوکاری برای سنجش میزان و نتوع مصرف موسیقی کشور متصور است یا خیر؟ و گروهی دیگر از کم‌کاری سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با موسیقی گفته بودند و اینکه اصلا آماری توسط این سازمان‌های متولی تهیه نشده که بخواهد مبنای دسته‌بندی‌ها یا تقسیم‌بندی‌های این چنینی قرار بگیرد. موسیقی در کشور ما سرنوشت عجیب و خاصی داشته که هیچ شباهتی به هنرهای دیگر نداشته است. گاهی مثل دوره انقلاب و بعد از آن دفاع مقدس، رابطه‌ای عمیق از جنس خودش را داشته و گاهی حتی با آن کج‌دار و مریز رفتار شده است. اگر در دهه ۶۰ داشتن نوارهای کاست غیرمجاز جرم بود و دارندگانش مجازات می‌شدند اما بعدها و در دهه ۸۰ و ۹۰ گوشی‌های موبایل شدند محل حضور آهنگ‌های قدیمی که هنوز هم طرفدار دارد. شاید اشتباه بزرگ رجب‌پور، معیار قبیل تقسیم‌بندی‌اش باشد. یعنی به جای تقسیم موسیقی به خوب و بد یا فاخر و مبتذل، آن را با مجاز و غیرمجاز مرزبندی کرد. درحالی که بدیهی است هم موسیقی غیرمجازی خوب و شنیدنی نیست و هر موسیقی مجازی هم بد نیست.

چند سالی است که تعداد دانلودها یا شنونده‌های قطعات در سایت‌های موسیقی قابل تشخیص و همین احتمالا این اعتماد به‌نفس را به آقای تهیه‌کننده داده که بیاید و حکم کلی صادر کند اما این سایت‌ها به تنهایی نمی‌توانند منبع مناسبی برای ارائه آمار باشند. برای تهیه این گزارش و رد یا تایید ادعای مطرح شده با دفتر موسیقی ارشاد و یکی دو نهاد مرتبط دیگر تماس گرفتیم. درنهایت روابط‌عمومی معاونت هنری آماری از پژوهش سال گذشته پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در اختیارمان گذاشت. متاسفانه آماری درخصوص میزان تولیدات هر دهه یا به تفکیک سبک‌های موسیقی در چهار سال اخیر وجود ندارد و شاید نبودن همین اعداد اجازه می‌دهد که هر ادعایی توسط هرکسی مطرح شود. توقع ارشد این است که از مسئولان موسیقی ارشاد و صداوسیما بخواهیم آماری از آنچه مخاطبان‌شان گوش می‌کنند تهیه و منتشر کنند. آمارها یا اساسا وجود ندارند یا ناقص هستند یا توسط مدیران بایگانی شده‌اند. گفتن اینکه در فلان دهه یا فلان دوره، مثلا میزان اقبال عمومی به قطعات غیرمجاز بیشتر از مجاز بوده، نه تهدید امنیت ملی است و نه باعث سوءاستفاده می‌شود. نگاه منطقی به آمارها می‌تواند در سیاستگذاری‌های فرهنگی و هنری کشور روشنگری کند و مانع از حضور چشمگیر تخیلات و توهمات در تصمیم‌گیری‌ها شود.

غیبت ستارگان

فارغ از اینکه کفه ترازوی موسیقی به نفع مجاز یا غیرمجاز است مساله اصلی این است که در سال‌های اخیر و به دلایل بیشتر اقتصادی، منفعت‌طلبی تهیه کنندگان و همین‌طور نداشتن یک سیاست مشخص از سوی ارشاد و معیارهای متناقض، سلیقه مخاطبان تغییر کرده است. اگر در دهه ۷۰ موسیقی پاپ در کشور جان گرفت و نوارهای کاست آلبوم‌ها، تیراژ میلیونی داشتند. در دهه ۹۰ اما خبری از آلبوم و فروش بالایشان نیست و تک آهنگ‌ها جای آنها را گرفتند و همین فضا را برای فعالیت گسترده علاقه‌مندان به موسیقی بازتر کرد.

انگار دیگر خبری از سختگیری‌های ابتدایی نبود و به دلیل اینکه هدف اصلی، برگزاری کنسرت و کسب سود مالی بیشتر بود دیگر کسی حواسش به کیفیت ترانه‌ها و متن اشعار نبود. کنسرت‌ها محلی برای خالی کردن انرژی بودند تا کسب انرژی و آرامش. برخی از کنسرت‌های پرفروش کمی رسمی‌تر از مجالس عروسی بودند و این تحولات باعث شد که حالا دیگر شاهد تولیدات کمی از سوی امثال محمد اصفهانی یا علیرضا عصار و حتی محسن یگانه باشیم. مافیای موسیقی به‌راحتی توانستند سلیقه مردم را عوض کنند و اکثر ستارگان موسیقی هم نتوانستند در این شرایط کارهای درجه یک تولید کنند یا حتی کار کنند. بیایید فرض بگیریم که صحبت‌های رجب‌پور درست باشد و مردم موسیقی غیرمجاز را بیشتر بشنوند. اتفاقا متهم اصلی وضعیت فعلی همین تهیه کنندگان هستند. سیاست‌های ارشاد در سال‌های اخیر، عدم نظارت و آسان‌گیری در دادن مجوز با هدف مقابله با موسیقی آن طرف آبی بوده است. مجوزها هم به‌راحتی داده شده است. در چنین شرایطی، تهیه کنندگان موسیقی چه کرده‌اند که به گفته خودشان مردم نزدیک به ۷۵ درصد موسیقی غیرمجاز گوش می‌کنند؟ القای آمارهای غیررسمی با هدف امتیازگیری از ارشاد و پررنگ کردن نقش خودشان در سال‌های قبل نیست؟ مگر می‌شود مدیران فرهنگی کشور از سبک‌ها، سلایق و میزان مصرف موسیقی جامعه خبر نداشته باشند و آماری وجود نداشته باشد؟

چارسو

علی نصیریان و علیرضا افتخاری مهمان یلدای تلویزیون

بازیگران، خوانندگان و ورزشکاران در برنامه‌های یلدایی شبکه‌های سراسری مثل ویژه‌برنامه «دستپخت» شبکه یک، «ایرانیش» شبکه دو، «زوجی نو» و «عطسه» شبکه سه و «آثار» شبکه پنج حضور خواهند داشت و در شبکه سه نیز بازیگرانی مثل علی نصریان، بهروز وثوقی و علیرضا افتخاری در برنامه‌هایی همچون «کتاب باز» و «دوهرمی» حضور دارند. البته همزمان با شب یلدا، سریالی به‌نام «ساختمان شماره ۹۹» در رادیو نمایش آغاز می‌شود. در آستانه فصل سرما، شبکه نسیم با تدارک ویژه، گرمابخش خانه‌ها خواهد شد. بر این اساس با پخش ویژه‌برنامه کودک‌شو، شوتبال، کتاب باز، وتامین‌خ، نسیم آوا و پخش اختصاصی برنامه دوهرمی در این شب، نمایی جذاب و همچنان انگیزه را به نگاه مخاطبان در خانه هدیه خواهد داد. کودک‌شو با اجرای حمیدگودرزی و حضور ویژه نیما رییسی، داریوش کاردان، خانواده فیروز کریمی، پدرام کریمی و همسر محترم رضا شفیعی جو و... ساعاتی دلنشین را به‌همراه بخش‌های جذاب برای ساعت ۲۳ جهت پخش آماده کرده است. دوهرمی با مدیرمانی مهران مدیری ویژه این شب، برای گرما بخشیدن آنتن در ساعت ۲۱:۳۰ با حضور استاد بهروز رضوی و علیرضا افتخاری از شبکه نسیم پخش می‌شود. شوتبال به‌صورت ویژه با دعوت از کادر درمان بیمارستان مسیح دانشوری از زحمات ایشان به‌بهانه میلاد حضرت زینب(س)، و روز پرستار تقدیر خواهد کرد و با طراحی رقابت شیرین بین امیر کاظمی، یوسف کرمی، مهدی امیرآبادی، اسماعیل حلالی، سیدعلی صالحی و حسین سلیمانی، شوتبالی متفاوت را هدیه می‌کند و با حضور گروه موسیقی نواحی در این برنامه شب یلدایی در ساعت ۲۰ به آنتن نشاط و همچنان خواهد بخشید. در ساعت ۱۹ برنامه کتاب باز، با میزبانی یکی از چهره‌های ماندگار و فرهیخته کشورمان در عرصه تئاتر و سینما استاد علی نصریان، متفاوت‌ترین ساعات این شب را برای بینندگان رقم می‌زند. وتامین‌خ در ساعت ۱۸:۳۰ دقایقی شیرین و نسیم آوا در ساعت ۱۸ با پخش موسیقی‌های جذاب با دست پر به خانه‌های هموطنان می‌آیند و طبق جدول پخش شبکه نسیم با بازپخش این برنامه‌ها در روز اول زمستان، امکان استفاده بهتر و تماشای این برنامه‌ها در دوهرمی با تلویزیون فراهم خواهد آمد. سریال رادیویی «ساختمان شماره ۹۹» با حال و هوای شب یلدا برای پخش از شبکه‌های رادیویی نمایش و سلامت آماده شد. مریم ناجیک، نویسنده این مجموعه رادیویی گفت: «ساختمان شماره۹۹ یک سریال طنز به‌مناسبت شب یلدا و توامان مضلات آپارتمان نشینی است که در هفت قسمت نوشته شده است.» وی افزود: «داستان نمایش درباره مردی است که در طمع به‌دست آوردن کل آپارتمان به‌دروغ ایرادی روی ساختمان می‌گذارد تا در حال وهوای شب یلدا و در حالی که همه تدارک مراسم این شب را می‌بینند واحدهای این ساختمان را خریداری کند.» «ساختمان شماره ۹۹» به نویسندگی مریم ناجیک، تهیه کنندگی ژاله محمدعلی، کارگردانی امیر زنده‌دلان، روایت شمسی صادقی، صداپردازی علی حاجی‌نوروزی، افکتوری فاطمه حسن‌پور و هنرمندانی همچون لیوب آقاخانی، مهرداد مهماندوست، احمد گنجی، راضیه موموند، بهناز بستان‌دوست، مونا صفی، مینا شجاع، معصومه عزیزمحمدی، شیرین سپه‌راد، عباس توفیقی و سعید فرضی به ایفای نقش می‌پردازند. این سریال رادیویی از روز شنبه بیست‌وهفتم آذرماه، ساعت ۶:۱۵ صبح از رادیو نمایش پخش می‌شود و ساعت ۲۱:۴۵ روی آنتن رادیو سلامت می‌رود.

ادامه در صفحه ۱۳

ادامه از صفحه ۱۲

آمارهایی که ممکن است کمک کنند

عباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، اسفند سال گذشته و در مراسم اختتامیه سی‌وپنجمین جشنواره موسیقی فجر گفت که ۹۲ درصد مردم ایران موسیقی گوش می‌کنند و میانگین مصرف روزانه مردم ایران یک ساعت و ۱۲ دقیقه و در سن ۱۵ تا ۲۹ سال دو ساعت است. عدد شگفت‌انگیزی که وزیر ارشاد به آن اشاره کرده بود برپایه تحقیقی بود که توسط پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام شده بود. صالحی در این مراسم اشاره نکرد که این ۹۲ درصد متعلق به کدام سبک‌ها و ژانرهای موسیقی است و نقدهایی که مطرح شد بیشتر درباره بزرگی این عدد بود. صالحی در این مراسم جملات دیگری هم گفت: «روزبه‌روز زندگی ما با موسیقی عجین‌تر می‌شود و این گونه نیست که استفاده از موسیقی مربوط به گونه‌ای خاص باشد. این بر اهمیت موسیقی می‌افزاید چون دیگر مصرف حاشیه‌ای نیست و مصرفی در متن زندگی است.» اتفاقا با استناد به جملات پایانی صالحی حالا دیگر مهم است که مردم چه چیزی را گوش می‌کنند. مصرفی که در متن زندگی است باید از یک استاندارد یا نظارت حداقلی برخوردار باشد. مخاطب اگر نتواند جنس موردعلاقه‌اش را از بازار اطرافش تهیه کند، بی‌شک سراغ بازارهای دورتر می‌رود. کاش آقای صالحی که متوجه اهمیت موسیقی شده بود به وزارتخانه‌اش دستور می‌داد که تحقیق وسیعی در حوزه سبک‌ها و سلایق انجام می‌دادند تا برای وزیران و مدیران بعدی هم به یادگار می‌ماند.

براساس نظرسنجی و آماری که در پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات و با عنوان «بررسی فعالیت و مصرف کالای فرهنگی در ایران» و جامعه نمونه ۱۵۶۰۶ نفر از ۳۱ استان به‌عنوان نمونه‌ای از جامعه ایران تهیه شده است موضوعاتی مانند گوش دادن موسیقی، میزان و مکان گوش دادن به موسیقی، سبک‌های موسیقی محلی، ایرانی و خارجی موردعلاقه و چگونگی تهیه آلبوم‌ها یا آهنگ‌های موردنیاز مورد پرسش قرار گرفته است.

در بخش اول این گزارش موسیقی و میزان و امکان بهره‌مندی و سبک‌های آن مورد پرسش قرار گرفته است و از پاسخگویان سوال شده «موسیقی گوش می‌کنید؟»، ۷۲/۱ درصد جمعیت نمونه گفتند که موسیقی گوش می‌دهند.

با افزایش سن، تحصیلات، منزلت شغلی و پایگاه اقتصادی افراد، کسانی که به موسیقی گوش می‌دهند نیز بیشتر می‌شوند. مردان بیشتر از زنان، دانش‌آموزان و دانشجویان و سپس بیکاران بیشتر و افراد دارای درآمد بدون کار، کمتر از سایر گروه‌ها از موسیقی استفاده می‌کنند.

مدت زمان گوش دادن به موسیقی

از کسانی که موسیقی گوش می‌دهند، سوال شده «به‌طور متوسط در روز چند ساعت موسیقی گوش می‌کنید؟»، ۲۶/۹ درصد مخاطبان موسیقی نیم‌ساعت، ۳۳ درصد تا یک ساعت، ۲۲/۱ درصد تا ۲ ساعت و ۱۸ درصد بیش از ۲ ساعت در شبانه‌روز موسیقی گوش می‌دهند.

میانگین مدت زمان گوش دادن موسیقی در میان مخاطبان آن ۱/۶۳ ساعت و در جمعیت نمونه ۱/۱۲ ساعت است.

مخاطبان موسیقی از نظر مدت زمان گوش دادن به آن و ویژگی‌های فردی و پایگاهی با یکدیگر مقایسه شده‌اند. با کاهش سن و افزایش تحصیلات میزان گوش دادن موسیقی بیشتر می‌شود. افراد دارای درآمد بدون کار و خانه‌دار کمتر و بیکاران بیشتر از سایر گروه‌ها موسیقی گوش می‌دهند.

مکان گوش دادن به موسیقی

از مخاطبان موسیقی سوال شده که «معمولا در چه مکانی به موسیقی گوش می‌کنید؟» در اولویت اول، ۷۶/۹ درصد مخاطبان موسیقی گفته‌اند که بیشتر در خانه، ۱۷/۹ درصد در مسیر راه (پیاده و سواره) و ۵/۱ درصد در محل کار موسیقی گوش می‌دهند.

سبک‌های موسیقی موردعلاقه

در سوالی از مخاطبان موسیقی درمورد سبک موسیقی موردعلاقه‌شان سوال شده «بیشتر به چه سبک موسیقی گوش می‌کنید؟» در اولویت اول ۴۶/۲ درصد مخاطبان موسیقی گفته‌اند که بیشتر به موسیقی سنتی گوش می‌دهند، ۳۷/۱ درصد نیز بیشتر به پاپ ایرانی، ۹/۶ درصد راک و رپ ایرانی و در مراحل بعدی به ترتیب به موسیقی کلاسیک خارجی پاپ، راک و رپ خارجی گوش می‌دهند. در اولویت دوم انتخاب این نمونه آماری، پاپ ایرانی پرطرفدارترین نوع موسیقی است. در میان مخاطبان موسیقی، موسیقی پاپ ایرانی با ۳۴/۲ درصد و موسیقی محلی با ۳۳/۷ درصد بالاترین شنونده را دارند. پس از آنها به ترتیب موسیقی راک و رپ ایرانی با ۱۲/۷ درصد، پاپ خارجی با ۵/۱ درصد، کلاسیک خارجی با ۳/۸ درصد، رپ خارجی با ۲/۲ درصد و سنتی ایرانی با ۰/۷ درصد شنونده قرار دارند.

مخاطبان موسیقی از نظر ویژگی‌های فردی و پایگاهی با یکدیگر مقایسه شده‌اند. با افزایش سن، گوش دادن به موسیقی سنتی محلی و نواهای مذهبی افزایش و گوش دادن به موسیقی پاپ، راک و رپ ایرانی، کلاسیک، پاپ، راک و رپ خارجی کاهش می‌یابد.

جوان‌ترها خواهان گوش دادن به سبک‌های موسیقی مدرن هستند. مردان بیشتر از زنان موسیقی سنتی راک و رپ ایرانی و خارجی و کمتر از آنان موسیقی پاپ ایرانی و نواهای مذهبی گوش می‌دهند.

دانش‌آموزان و دانشجویان کمتر از سایر گروه‌ها سبک‌های موسیقی سنتی و محلی ایرانی و نواهای مذهبی و بیشتر از سایرین سبک‌های پاپ، راک و رپ ایرانی، کلاسیک و پاپ و راک و رپ خارجی گوش می‌دهند. افراد دارای درآمد بدون کار بیشتر از سایرین، موسیقی سنتی ایرانی و محلی و کمتر از سایرین سبک پاپ، راک و رپ ایرانی و انواع سبک‌های خارجی را گوش می‌دهند. خانه‌دارها نیز بیشتر از سایرین طرفدار نواهای مذهبی هستند. با افزایش سطح تحصیلات، شنیدن سبک‌های موسیقی سنتی، محلی و نواهای مذهبی کمتر شده و شنیدن سبک‌های موسیقی پاپ و راک و رپ ایرانی و کلاسیک و پاپ خارجی افزایش می‌یابد. با افزایش منزلت شغلی شنیدن سبک‌های موسیقی کلاسیک و رپ خارجی و پاپ ایرانی افزایش و موسیقی محلی کاهش می‌یابد. با افزایش پایگاه اقتصادی، گوش دادن به سبک‌های موسیقی سنتی و کلاسیک خارجی افزایش و سبک‌های محلی و مذهبی کاهش می‌یابد.

تهیه آلبوم‌های موسیقی

از مخاطبان موسیقی سوال شده که «معمولا آهنگ‌های آلبوم‌های موسیقی را چگونه تهیه می‌کنید؟»، ۳۳/۹ درصد مخاطبان موسیقی گفته‌اند که آلبوم‌های موسیقی را از طریق دانلود مجانی اینترنتی تهیه می‌کنند. پس از آن ۱۹/۴ درصد از طریق خرید اینترنتی، ۱۷/۶ درصد خرید از فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی، ۱۱/۶ درصد از طریق ضبط از رادیو و تلویزیون، ۹/۸ درصد امانت از دوستان و آشنایان ۷/۵ درصد از طریق خرید از سایر فروشگاه‌ها و دستفروشی‌ها، آلبوم‌های موسیقی خود را تهیه می‌کنند. در اینجا مشاهده می‌شود قانون کپی‌رایت درمورد آهنگ‌ها و آلبوم‌های موسیقی اصلا رعایت نمی‌شود.

اتفاقا در این بخش می‌توان حرف‌های مطرح‌شده را صحت‌سنجی کرد. در این بخش است که می‌توانیم متوجه شویم مسیرهای دریافت موسیقی به دست مردم کدام‌ها هستند. فضای مجازی میدان را به مجازها داده یا غیرمجازها؟ چرا برخی از مردم هنوز هم به موسیقی چهار دهه پیش علاقه دارند؟ تفاوت دیدگاه‌های ناشی از تفاوت نسل‌ها در کدام هنرها و سبک‌ها بیشتر نمود پیدا می‌کند؟

موسیقی در کشور ما مصرف بالایی دارد و در این شکی نیست، نمی‌توان با آن کجدار و مریز برخورد کرد. باید این حجم از تقاضا را جدی گرفت و پذیرفت که میدان دیگری آن سوی مرزها وجود دارد که سال‌ها به‌عنوان رقیب فعالیت می‌کند. تجربه دهه ۷۰ نشان داد که اگر موسیقی داخلی خوب تولید شود، موسیقی فعلی لس‌آنجلسی به‌سرعت به حاشیه می‌رود حتی اگر تبلیغات فراوانی درباره آن شود.

گوش دادن به موسیقی و میزان و مکان آن

سوال	پاسخ	تعداد	کل (درصد)	خاص (درصد)
موسیقی گوش می‌دهد	بلی	۱۱۲۵۲	۷۲,۱	
	خیر	۴۳۱۰	۲۷,۶	
	جمع	۱۵۵۶۲	۹۹,۷	
گوش دادن به موسیقی در شبانه‌روز (ساعت)	تا نیم ساعت	۲۸۸۳	۱۸,۵	۲۶,۹
	تا یک ساعت	۳۵۴۷	۲۲,۷	۳۳
	تا دو ساعت	۲۳۷۰	۱۵,۲	۲۲,۱
	بیش از دو ساعت	۱۹۳۶	۱۲,۴	۱۸
	جمع	۱۰۷۳۶	۶۸,۸	۱۰۰
مکان گوش دادن به موسیقی (اولویت اول)	خانه	۸۵۹۲	۵۵,۱	۷۶,۹
	راه (پیاده و سواره)	۲۰۰۱	۱۲,۸	۱۷,۹
	محل کار	۵۶۸	۳,۶	۵,۱
	سایر موارد	۱۰	۰,۱	۰,۱
	جمع	۱۱۱۷۱	۷۱,۶	۱۰۰
مکان گوش دادن به موسیقی (اولویت دوم)	خانه	۳۰	۰,۲	۱
	راه (پیاده یا سواره)	۲۲۸۲	۱۴,۶	۷۹,۳
	محل کار	۵۵۴	۳,۵	۱۹,۳
	سایر موارد	۱۰	۰,۱	۰,۳
	جمع	۲۱۴۷۲	۱۸,۴	۱۰۰

محل تهیه آهنگ‌ها یا آلبوم‌های موسیقی

نحوه تهیه	اولویت اول: تعداد	کل	خاص	اولویت دوم: تعداد	کل	خاص
خرید از فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی	۱۹۵۲	۱۲,۵	۱۷,۶	۱۰۵	۰,۷	۲,۴
خرید از دستفروشی و سایر فروشگاه‌ها	۸۳۸	۵,۴	۷,۵	۲۴۳	۱,۶	۵,۶
اشتراک با خرید از طریق اینترنت	۲۱۵۷	۱۳,۸	۱۹,۴	۳۵۱	۲,۲	۸,۱
دانلود مجانی از اینترنت	۳۷۶۳	۲۴,۱	۳۳,۹	۱۴۰۱	۹	۳۲,۱
ضبط از رادیو و تلویزیون	۱۲۸۸	۸,۳	۱۱,۶	۵۳۸	۳,۴	۱۲,۳
امانت از دوستان و آشنایان	۱۰۸۶	۷	۹,۸	۱۶۹۹	۱۰,۹	۳۹
سایر موارد	۳۰	۰,۲	۰,۳	۲۲	۰,۱	۰,۵
جمع	۱۱۱۱۴	۷۱,۳	۱۰۰,۱	۴۳۵۹	۲۷,۹	۱۰۰

سبک موسیقی موردعلاقه

نوع موسیقی	اولویت اول: تعداد	کل	خاص	اولویت دوم: تعداد	کل	خاص
سنتی	۵۱۷۲	۳۳,۱	۴۶,۲	۳۹	۰,۲	۰,۷
پاپ ایرانی	۴۱۴۹	۲۶,۶	۳۷,۱	۱۸۸۱	۱۲,۱	۳۴,۲
راک و رپ ایرانی	۴۴۰	۲,۸	۳,۹	۶۹۹	۴,۵	۱۲,۷
محلی	۱۰۷۱	۶,۹	۹,۶	۱۸۵۳	۱۱,۹	۳۳,۷
کلاسیک خارجی	۸۷	۰,۶	۰,۸	۲۱۱	۱,۴	۳,۸
پاپ خارجی	۴۵	۰,۳	۰,۴	۲۸۳	۱,۸	۵,۱
راک و رپ خارجی	۳۰	۰,۲	۰,۳	۱۱۹	۰,۸	۲,۲
دعا، نحه، مداحی، عزاداری	۱۹۸	۱,۳	۱,۸	۴۱۴	۲,۷	۷,۵
سایر موارد	۱	۰	۰	۴	۰	۰,۱
جمع	۱۱۱۹۳	۷۱,۸	۱۰۰	۵۵۰۳	۳۵,۴	۱۰۰

یادداشت

آمار بهانه است

فرزین طاهری
کارشناس موسیقی

یکی از بهترین راه‌های فرار از پاسخگویی پرسش است، این راه را وکیل از وزیر آموخته و مسئول پایین‌دستی از بالادستی و این زنجیره تا قاعده جامعه پیش رفته است. در مصاحبه‌ای که اخیرا سایت موسیقی ما با رجب‌پور تهیه‌کننده موسیقی پاپ امروز و سبک‌های دیگر در فردا داشته، نکاتی عنوان و آماری داده شد که بررسی آن خالی از لطف نیست.

آقای رجب‌پور در بخشی از این مصاحبه گفت: «مخاطب موسیقی پاپ امروز ۷۰ درصد افت کرده و طرفداران موسیقی پاپ، مخاطب خوانندگان خارج از ایران شدند.»

نخست اینکه این آمار چگونه گرفته شده است؟ غیر از این است که آمار تخصص می‌خواهد و محاسبه‌آماری کارشناس؟ وغیر از این است که هر سخنران در ارائه هر آمار قابل دفاع، منبع سنجش آمار را ذکر می‌کند؟ بی‌شک خیر، اما سال‌هاست که ما ایرانی‌ها شاخه‌ای به علم آمار افزوده و بر آن تکیه می‌کنیم به نام علم خودآماری که صرفا به سنجش آرای اطرافیان خودمان می‌پردازد.

جناب رجب‌پور هم بحث‌مثل بابررسی سلیقه حال حاضر اطرافیان خودشان به این نتیجه رسیده‌اند که موسیقی پاپ ۷۰ درصد مخاطب خود را از دست داده و آنها جذب خوانندگان آن سوی آب‌ها شده‌اند. باید صادق باشیم خوانندگانی که از ابتدای انقلاب به‌نام خوانندگان لس‌آنجلسی شهره شده‌اند، تقریبا به یک اندازه مخاطب داشتند، گرچه در دهه‌های متفاوت با آلبوم‌هایی که نقطه عطفی در کارنامه یکی‌شان بود، با ظهور چهره جدید، نمودار مخاطب لحظه‌ای یا دوره‌ای نفسی دراوج کشیده و به جای همیشگی خود بازگشته است.

آقای رجب‌پور با هوش است، حساب قزان و ربالش را خوب می‌داند، چون خودش گفته فرهنگی نیست، بیزینس‌من (Businessman) است. بنابراین در نظام مقایسه، تعداد سرفصل‌هایش کم است و در بررسی سلیقه مخاطب، تعداد سرفصل‌ها بیشتر.

در مصاحبه با سایت موسیقی ما، شاید به نظر برسد ایشان بخش اعظمی از مخاطب نوجوان و جوان که خوراکشان با موسیقی زیرزمینی تامین می‌شود را فراموش کرده‌اند، چون دقایقی بعد به نقطه‌ای اشاره می‌کند که نشان می‌دهد رجب‌پور خوب می‌داند در آن بخش پول نهفته است؛ موسیقی رپ.

ایشان در دفاع از مخاطبان نوجوانی پرداخته که «مسئولان سهم‌وعلاقه‌آنها به موسیقی را پرداخت نمی‌کنند چون مسئولان اساسا تفاوت سبک‌ها را نمی‌دانند و تنها از اسامی سبک‌ها وحشت دارند و بعد از آن راک و جاز را مثال می‌زند.

حالا بدیدن صفحه اینستاگرام شرکت آقای رجب‌پور کاملا می‌توان فهمید که بعد از امثال حامد همایون و دوستان دیگرش افراد جدید چه کسانی هستند، تعدادی جوان که کملاریمی خوانند. از اهل تفکر و اساتید در هنر شنیدیم، آنکه زیاد ارائه دهد و آن که زیاد تولید می‌کند، بی‌شک از عمقش کاسته و کم‌وزن می‌شود. همه می‌دانند خاستگاه رپ کجا بود و چه هدفی داشته، امروز هم، هرآنکه همین هدف را در این سبک بی‌پی گرفته‌اند و یا فراری شده یا بی‌صدا. اما حالا که جای خالی درآمدش در بازار موسیقی احساس می‌شود، دوستان، اعتراضی نمادین می‌کنند و دیگر دوستان به نشانه اثبات وجود دموکراسی مجوز آلبوم‌ها و کنسرت‌های رپ را صادر می‌کنند و مخاطب هم کیفور از اینکه عطر باس اعتراض موسیقی رپ را در کشور غریبه با هیچ کس شریک نشده، چشم‌ها را می‌بندد و امینم را لمس می‌کند. غافل از اینکه سانسور از همان انتخاب، کارش را کرده و چیزی که به گوش می‌رسد شبر بی‌بال و دم و اشکمی است که شباهتی به همانوعان واقعیش ندارد. این می‌شود محصول تهیه کنندگانی که خود را مرد تجارت می‌دانند نه فرهنگ.

همین موسیقی پاپ امروز که جناب رجب‌پور به کاستی ۷۰ درصدی مخاطبش معترض است دستپخت چه کسی است؟

فقط لطفا نگویید ارشاد که از ارشاد بزرگ‌تر فن در سانسور- در همه جهان- نتوانسته مانع نشر هنر ناب باشد.

اگر آمار جناب رجب‌پور غلط باشد باید بسیار غمگین بود که متولی و تولیدکننده موسیقی پاپ آمارش غلط است و چنانچه آمار درست باشد باید از خودشان سوال کرد که واقعا انتظار دیگری از این نتیجه داشتید؟

وقتی شما خودتان فرمودید غده فرهنگی ندارید و پرای پسند مخاطب موسیقی تولیدمی کنید باید می‌دانستید که معدن پرباری را از دست خواهید داد.

موسیقی‌ها، فیلم‌ها و نمایش‌هایی که در ۱۰ سال گذشته برای پسند مخاطب ساخته شده را به خاطر دارید؟

شاید بگویید اتفاقا وظیفه آن آثار سرگرم کردن مخاطب در همان سال‌ها بوده است. بله این ابتدایی‌ترین انتظار است، امانیست‌چه‌این خواهد شد که امروز می‌بینید، مخاطب را موسیقی پاپ دور نشده، بلکه از روش‌های تولید کارخانه‌ای و تکراری شما خسته شده است.

کدام یک از خوانندگان و تراپسرایان و آهنگسازان گذشته برای مخاطب آثار ساختند؟ بخشی که در خاطر ماندند، حال دل‌شان را ویلت کردند. همین است که تا امروز حتی خود شما هم اثر ۴۰ سال گذشته را گوش می‌کنید، همین است که حتی اگر همان خواننده یا کبر سن و ضعف جسمانی در اجرا کار جدیدی خلق کند، باز همه گوش خواهند کرد.

او هنوز مخاطبش را از دست نداده که بیشتر هم شده، شاید امروز، حساب فروش بلیت‌هایش برایش مهم باشد اما اعتبارش از تکیه به درورش برآمده است. ولی بعید می‌دانم صدای ۳ سال گذشته افراد تولیدی‌تان راحتی خودتان گوش کنید.

شفاف‌تر این نمی‌توان گفت، اگر سلیقه مخاطب موسیقی پاپ تغییر کرده و موسیقی پاپ اقبالش را از دست داده این دقیقا نتیجه سال‌ها فعالیت امثال شماست. هر چقدر در کارخانه تولیدی شما محصولات روی نوار نقاله جلوتر می‌آیند، تاریخ مصرف‌شان کوتاه‌تر می‌شود. شما به‌عنوان سرمایه‌گذار و برداشت کننده در این حوزه چندمثال بیاورید که در سال‌های اخیر تحت حمایت شما ساخته شده و فاخر باشد. تنها چند مثال از کارنامه‌تان بیاورید که شعر و ترانه‌اش به بند تونبان شاعر و مثل نباشد. یا ملودی‌سازش، پیانو را بدهن نزده باشد و خواننده‌اش در حین اجرا داخل استودیو، چشمش به لحند رضایت شما بسته بوده و از عمق دلش خوانده باشد.

امروز هدل شما برای نوجوانانی که سبک موسیقی موردعلاقه‌شان در جامعه نیست، نمی‌سود، شما نگران سرعت کند گردش حساب خود، در دوران کرونا هستید. آمار بهانه است.

برگ سبز خودرو پراید ۱۳۱ مدل ۹۲ به رنگ سفید روغنی به‌شماره موتور 4863399 به‌شماره شاسی NAS412100D1242799 به‌شماره پلاک ۱۴ - ۵۳۹ ن ۲۹ به‌نام جابر کعب‌عمیر مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

سند خودرو پژو پارس مدل ۹۴ به رنگ خاکستری آبی متالیک به‌شماره موتور 139B0090335 و به‌شماره شاسی NAAN11FC3FK838655 به‌شماره پلاک ۱۴ - ۸۲۳ ط ۲۴ به‌نام امیر گودرزی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

برگ سبز و کارت خودروسواری تیبا مدل ۹۵ به رنگ سفید - روغنی به‌شماره موتور M158355450 و به‌شماره شاسی NAS811100G5722505 و به‌شماره پلاک ۱۴ - ۸۲۳ ل ۶۸ به‌نام عبدالمهدی علیزاده مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

گواهی موقت پایان تحصیلات اینجانب میترا بهره‌مند زاده فرزند علیرضا صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مدرک فارغ التحصیلی اینجانب مسعود رفیعی مفرد فرزند علی به شماره شناسنامه ۵۴۴ صادره از کاشان در مقطع کارشناسی رشته حقوق قضای